

Motion till riksdagen 2017/18:114

av **Christina Høj Larsen m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2016/17:212 Möjlighet att avstå från återkallelse av uppehållstillstånd när arbetsgivaren självmant har avhjälpt brister

---

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stryka bestämmelsen om att brister som uppmärksammas av Migrationsverket inte kan utgöra grund för undantag från återtagande av uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att möjliggöra för individuell bedömning vid återkallande av uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.

2 Inledning

Genom proposition 2016/17:212 Möjlighet att avstå från återkallelse av uppehållstillstånd när arbetsgivaren självmant har avhjälpt brister föreslår regeringen att Migrationsverket ska kunna avstå från att återkalla ett beslut om uppehållstillstånd på grund av arbete i de fall då grunderna för tillståndet varit felaktiga och arbetsgivaren åtgärdat felet självmant. Med självmant menas att rättelsen sker utan att Migrationsverket har påpekat felet. Det kan vara löntagaren, en fackförening eller någon annan som först uppmärksammar och påpekar felet.

Till grund för propositionen ligger Utredningen om åtgärder för att stärka arbetskraftsinvandrares ställning på arbetsmarknaden. Förslaget i propositionen är ett av flera som väntas från utredningen. De många och medialt uppmärksammade exemplen på hur arbetskraftsinvandrare blivit av med sina uppehållstillstånd eller inte fått förlänga dem på grund av brister från arbetsgivarens sida, som i många fall legat långt tillbaka i tiden, har också gjort frågan extra aktuell och brådskande. De borgerliga partierna har vid flera tillfällen krävt att regeringen agerar för att åtgärda bristerna i den nuvarande lagstiftningen. Vänsterpartiet instämmer i kritiken mot den nuvarande ordningen som vi

menar får orimliga konsekvenser för den enskilde, men påminner samtidigt om att det var alliansregeringen som införde den nuvarande lagstiftningen. Vänsterpartiet har länge kritiserat lagstiftningen kring arbetskraftsinvandring, bl.a. på denna grund.

Att regeringen nu agerar är välkommet, men Vänsterpartiet menar att förslagen på åtgärder är otillräckliga. I denna motion presenterar vi förslag på hur lagstiftningen skulle kunna förbättras ytterligare.

3 Vänsterpartiets syn på arbetskraftsinvandring

Vänsterpartiet har länge drivit på för att införa mer generösa regler för arbetskraftsinvandring från länder utanför EU/EES-området. Dessvärre motsvarar de regler som infördes 2008 inte alls våra önskemål. Dagens regelverk sätter arbetstagaren i en svårt underordnad beroendesituation och öppnar upp för utnyttjande. Arbete och konkurrens ska ske på lika villkor. Alla som jobbar i Sverige ska ha rätt till de löner och villkor som regleras i våra lagar och kollektivavtal, oavsett var man är född eller bosatt. Utnyttjandet av utländsk arbetskraft och dumpningen av löner och arbetsvillkor på den svenska arbetsmarknaden måste stoppas.

Argumenten för de regler som infördes 2008 var att det skulle bli lättare att rekrytera människor med specialistkunskaper utanför Sverige och EU/EES-området. I själva verket är det, med undantag för datorspecialister, framför allt till arbeten utan krav på särskild yrkesutbildning i låglönebranscher som människor har rekryterats från andra kontinenter. Tusentals ansökningar om arbetstillstånd har kommit in och beviljats för restaurangbiträden, diskare och städare samtidigt som det redan finns ett stort antal sökande till sådana jobb i Sverige. Det är alltså knappast beroende på kompetensbrist i landet som arbetsgivare rekryterar restaurangbiträden, diskare och städare från Asien och Nordafrika. Det mesta tyder i stället på att det är möjligheten att skaffa arbetskraft till löner långt under de nivåer som gäller i svenska kollektivavtal som lockar arbetsgivarna att rekrytera utomlands.

Det finns gott om dokumentation av hur utländska arbetare lurats hit under falska premisser och utnyttjats på det mest skamliga sätt. Såväl enskilda fackförbund som medierna har de senaste åren rapporterat om stora missförhållanden inom en rad branscher. Problembilden bekräftas även av Migrationsverket som anser att missbruket av nuvarande regelverk är omfattande.

Vänsterpartiet vill därför att arbetsgivaren ska kunna visa att rekryteringen bygger på en faktisk brist på arbetskraft. Arbetserbjudandet måste vara juridiskt bindande och arbetstagare som träder fram och berättar om missförhållanden hos arbetsgivaren ska få stanna i Sverige tillståndstiden ut. Vi vill också att arbetsgivare som utnyttjar papperslösa ska göras skadeståndsskyldiga. För en rödgrön regering borde det vara självklart att driva fram en förändring som stärker villkoren för arbetstagarna.

4 Grund för återkallelse

Flera remissinstanser lyfter att regeringens förslag är för snävt i det avseendet att undantaget från återkallelse kräver att arbetsgivaren självmant avhjälpit bristerna. Det mest centrala i lagstiftningen måste vara att begränsa risken för att människor utnyttjas

och att eventuella misstag från arbetsgivarens sida inte drabbar den enskilde. Om det är Migrationsverket eller någon annan som uppmärksammar det bör spela mindre roll. De remissinstanser som kritiserar regeringens förslag på denna punkt menar också att det ofta är Migrationsverket som uppmärksammar just detta. Vänsterpartiet instämmer i kritiken och menar att även i fall då Migrationsverket uppmärksammat bristen bör man kunna göra undantag från att återkalla uppehållstillståndet. Bestämmelsen att brister som uppmärksammas av Migrationsverket inte kan utgöra grund för undantag från återtagande av uppehållstillstånd bör strykas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

I den gällande lagstiftningen finns inga undantag för när återkallelse av uppehållstillstånd ska ske om villkoren för tillståndet inte är uppfyllda. Detta innebär att det inte finns utrymme för att göra en individuell bedömning från fall till fall för att avgöra om den bristande grunden för uppehållstillstånd beror på medvetet utnyttjande av löntagaren från en oseriös arbetsgivare eller ett misstag från arbetsgivaren. Genom propositionen föreslår regeringen alltså att ett undantag införs. I propositionen står att arbetsgivaren kan avhjälpa bristen genom att exempelvis betala ut lön retroaktivt eller teckna en nödvändig försäkring. Denna bestämmelse innebär att arbetsgivaren får stor makt över löntagarens möjlighet att få behålla eller förlänga sitt uppehållstillstånd.

En viktig del av kritiken mot den gällande ordningen handlar om att den är för fyrkantig och dåligt anpassad till verkligheten. Berättelser om hur arbetskraftsinvandrare förlorar tillstånd för att de haft lite högre lön en månad och lite lägre en annan, eller förhindrats att åka på semester, besöka sitt hemland eller delta i konferensresor för att de annars skulle förlora sitt uppehållstillstånd vittnar om en orimlig brist på flexibilitet i regelverket. Regeringen motiverar sitt beslut att göra bestämmelsen obligatorisk, dvs. inte öppna för individuell bedömning, med hänvisning till förarbetena till den gamla lagen som Alliansen införde. Motiveringen är bristande både i den tidigare lagen och i regeringens förslag. Regeringen bör återkomma med förslag om att möjliggöra för individuell bedömning vid återkallande av uppehållstillstånd. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

När det gäller möjligheten att inte återkalla uppehållstillstånd, som regeringen inför genom denna proposition, är bestämmelsen inte obligatorisk i regeringens förslag. Detta innebär att Migrationsverket avgör om undantag för återkallelse av uppehållstillstånd ska göras. Ett exempel på när verket skulle kunna välja att inte göra undantag från återkallande som nämns i propositionen är om en arbetsgivare regelmässigt använder möjligheten att avhjälpa brister i ett senare skede i stället för att uppfylla villkoren vid anställningstillfället. Att Migrationsverket ska kunna bedöma detta på ett sätt som inte riskerar att få långtgående konsekvenser för den enskilde men inte frågan om att göra undantag är svårbegripligt. Lagstiftningen måste innebära ett tydligare skydd för den enskilde och minimera risken för att arbetskraftsinvandrare utnyttjas eller hamnar i svåra situationer på grund av en arbetsgivares omedvetna misstag eller medvetna utnyttjande. Vid eventuellt återkallande av uppehållstillstånd på grund av arbete bör en samlad och individuell bedömning göras.

Christina Høj Larsen (V)

Ulla Andersson (V)

Momodou Jallow (V)

Daniel Riazat (V)

Ali Esbati (V)

Wiwi-Anne Johansson (V)